

מדור הבחינות

מינהל הסטודנטים

אוניברסיטת בר-אילן

מספר סידורי 3011711

מס' מח' 38:

שנת: תשע"ד סמסטר: 1 מועד: 1 מטלה: 1
קורס: 99 536 01 אתיקה של עו"ד במשפט העבו

המחברת נבדקה ביום: _____

90%

הציון: _____

חתימת המרצה: _____

מס' סידורי _____ מתוך _____ מחברות

הוראות לנבחן

1. הבחינה. תלמיד שעזב את האולם אחרי חלוקת השאלונים או לא מסר את מחברתו עד תום הבחינה או מסר מחברת ריקה - דינו כדין נכשל.
2. קריאת השאלון מותרת רק לאחר קבלת רשות המשיג/ה.
3. יש לכתוב את התשובות בדיו, בכתב ברור ונקי על עמוד אחד של כל דף. אין לכתוב בשוליים, הכותב טיוטה יקדיש לה את הצד הימני של המחברת ואת ההעתקה הנקיה יכתוב בצד השמאלי. את הטיוטה יש למחוק בהעברת קו. אסור לתלוש דפים מן המחברת.
4. נבחן שעבא עברת משמעת ו/או אי ציות להוראות הכתובות והנחיות המשיג/ה יועמד לדין משמעתי.
5. משך זמן הבחינה מצויין בראש השאלון. עם הודעת המשיג/ה כי תם הזמן, על הנבחן להפסיק את הבחינה, למסור את המחברת עם השאלון ולצאת מאולם הבחינה. מחברת שלא נמסרה בתום ההודעה לא תיבדק.
6. אחזקת מכשיר טלפון סלולרי (אפילו סגור) ברשות הנבחן, מביא לפסילה מיידית של הקורס.

1. עליך להבחן בחדר בו הנך רשום.
2. הנח ליד המשיג/ה בבחינה את כל חפצייך האישיים כגון: תיקים, ספרים, מחברות, מכשירים סלולריים, קלמרים וכו'. השימוש במחשב נייד אסור.
3. אסור להחזיק בהישג יד תומר הקשור לבחינה/לקורס אלא אם הותר הדבר בכתב על ידי המרצה ורק בהתאם למותר.
4. מסור למשיג/ה על הבחינה תעודת זהות וכרטיס נבחן חתום ותקף לסמסטר בו מתקיימת הבחינה.
5. היציאה לשירותים במהלך הבחינה בהתאם להנחיות המשיג/ה. נשים בהריון ונבחנים באישור מתאים רשאים לבקש מהמשיג/ה לצאת. היציאה בליווי המשיג/ה ובהתאם לנוהלי האוניברסיטה.
6. נבחן היוצא ללא רשות מכל סיבה שהיא מחברתו תפסל ותועבר לוועדת משמעת.
7. יש להישמע להוראות המשיג/ה. אין לעזוב את חדר הבחינה ללא קבלת רשות. חל איסור מוחלט לפנות לנבחנים אחרים בכל עניין ודבר. בכל עניין פנה למשיג/ה.
8. בתחילת הבחינה מלא את פרטיך האישיים ע"ג המחברת. תלמיד שקיבל לידיו שאלון ואין ברצונו להיבחן, חייב להמתין 1/2 שעה בכיתה מתחילת

בהצלחה!

ועדת המשמעת מזהירה!

נבחן שיימצאו ברשותו חומרי עזר

אסורים או ייתפס בהעתקה,

ייענש בחומרה עד כדי

הרחקתו מהאוניברסיטה.

שנה"ל 3 סמסטר 1 מועד 1

מס' קורס 99 536 01

מחלקה 9/2/14 תאריך

המרצה (שם) א. אהרנטיץ

מבחן חלק (אם הבחינה בשני חלקים)

הוראות לנבחן בנושא סריקה:

אין לכתוב במחברת בעפרון. יש לכתוב בעט בצבע כחול כהה או שחור בלבד. אין להשתמש בנוזל מחיקה (טיפקס). אין לכתוב בשוליים משני צידי הדף. מחברת בכתב מרושל משפיעה על תוצאות הסריקה.

שם לכל! השוליים יחתכו לפני הסריקה. לכן, חל איסור מוחלט

1171108

7

שאלה 1

תביעת הרשלנות-

התנהגות עורך הדין כלפי ראובן בניגוד לכללי האתיקה:

ראשית, עלינו לבחון האם מותר לאחד הצדדים לנקוט באמצעים שקריים כדי להגיע לתוצאה הרצויה מבחינתו. כאשר מדובר בתוצאת שקר, לכולי עלמא אסור לנקוט באמצעים כאלו במטרה לדחוף את הצד השני להתפשר, אך במקרה שלנו מדובר בתביעת אמת ועל כך הדעות חלוקות. כעיקרון, השקר הוא פסול ובהליך השיפוטי אף מהווה חטא בפני עצמו- "לא תענה ברעך עד שקר". אך ניתן לראות מספר דוגמאות, הן מהתנ"ך והן בפסיקות מאוחרות, בהן היחס לשימוש באמצעים שקריים רך יותר כאשר מדובר בתביעת אמת.

38
48

הבאת השומר כעד אף שלא ראה כדי להרתיע את הנתבע- בגמרא מובא מקרה בו הרב היה מעוניין

להביא את תלמידו כעד, אף שזה לא ראה את ההלוואה, במטרה להרתיע את הצד השני ולתת לו רושם שיש לו 2 עדים לטובתו, כשמדובר כמובן בתביעה אמיתית. הגמרא מתנגדת לכך ומסתמכת על הפסוק "מדבר שקר תרחק". במקרה שלנו מדובר בצעד חמור יותר והעו"ד אף העלה את השומר לדוכן העדים ולא הסתפק בהצגתו ותו לא, כך שזהו ניסיון לעדות שקר ממש וכמובן שהדבר אסור מדאורייתא. בנוסף לכך, עצתו זו של העו"ד לשמעון יכולה אף להיכנס בגדר "רשע ערום" מכך שהוא מייעץ לו לעשות שימוש בכלים המשפטיים באופן לא ישר כדי להגיע לתוצאה טובה יותר.

J

אמירת העו"ד לראובן שיביא מחר עד שני- מהגמרא לעיל ניתן לראות שאף צעד כזה פסול. אמירה זו של העו"ד דומה להצגת התלמיד כעד בביהמ"ש, אף שזה כלל לא יכול להעיד (התלמיד- משום שלא ראה, שמעון- משום שנוגע בדבר), במטרה להרתיע את ראובן ולגנוב את דעתו בכך שהוא סבור עתה שלשמעון יש 2 עדים לתאונה.

J

הבאת שמעון כעד- הגמרא מספרת על 3 בעלי דין שרצו לתבוע במשותף לווה מסויים אך לא היו להם עדים והם החליטו כי אחד מהם יתבע והשניים האחרים ישמשו לו כעדים. אך הגמרא פוסקת שלמרות שהם אכן היו עדים להלוואה, כמו שמעון במקרה שלנו שאכן היה עד לתאונה, אסור לעשות זאת, כיוון שמצד האמת הם צריכים להיות בעלי דין ולכן הם נוגעים בדבר ולא יכולים לשמש כעדים. ניסיון לגרור את ראובן לשבועה דרך ההלוואה- בגמרא קיימת התייחסות לניסיון דומה לגרור את הצד שכנגד לשבועה בסכסוך מסוים (לדוג': קרקעות עליהם לא נשבעים) דרך חיוב בשבועה בסכסוך אחר (מודה במקצת על הלוואה, כמו במקרה שלנו), מתוך תקווה שהוא ירתע משבועת שקר ויודה על האמת גם בתביעה הראשונה. הגמרא אוסרת גם את זה ופוסקת שאף שמדובר בניסיון להגיע לתוצאת אמת, אסור להשתמש לשם כך בדרך שקרית.

J

100

מכל האמור נראה שצעדיו של העו"ד היו פסולים ואסורים. בנוסף, הבאת השומר והעלאתו האסורה

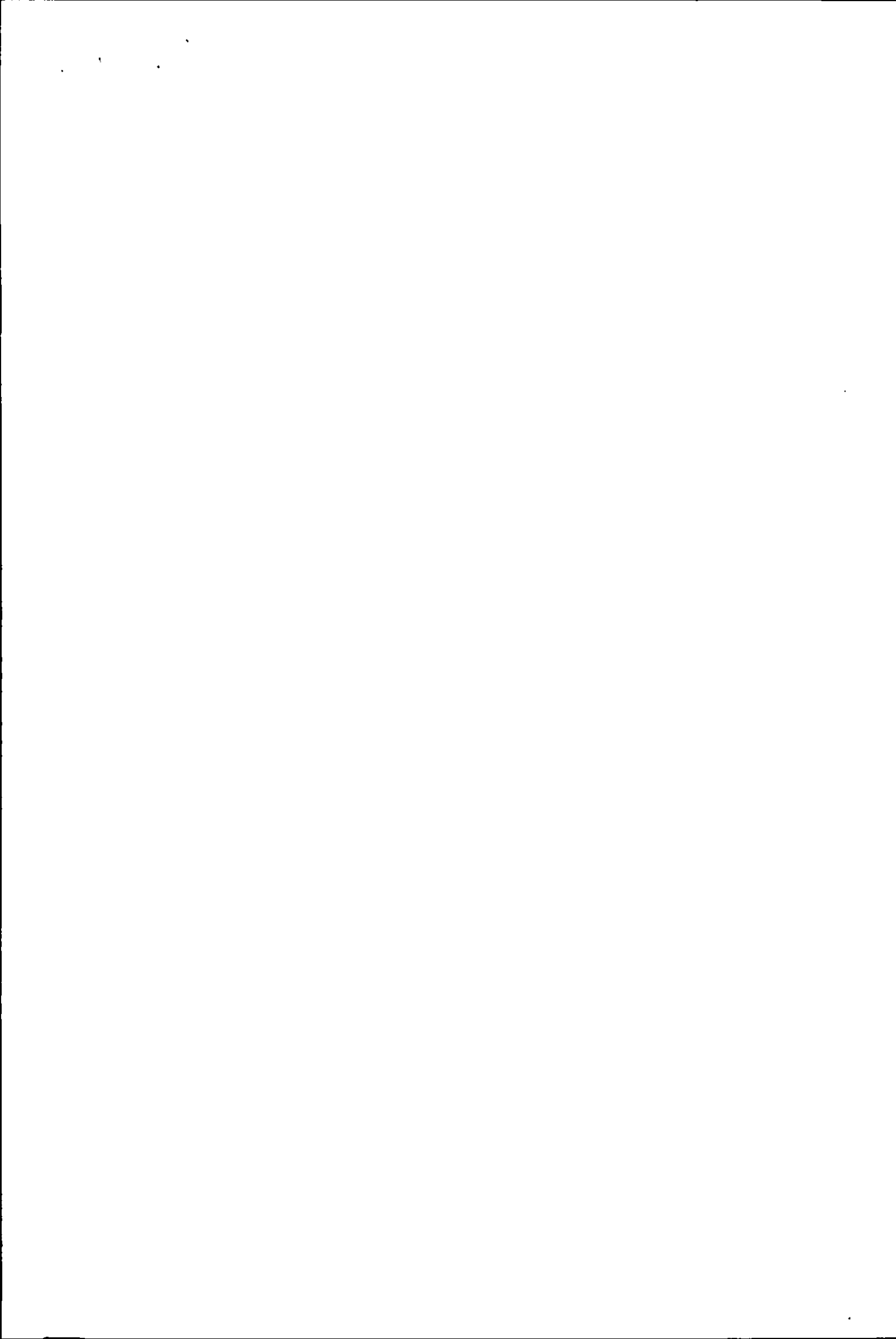
לדוכן העדים אף שזה לא ראה את התאונה, היא זו שהביאה בסופו של דבר לדחיית התביעה.

על כל האמור לעיל תתבסס תביעתו של שמעון על רשלנות מקצועית.

התביעה נדחת
בגלל הפסול
המקצועי
של העו"ד

עם זאת, יפנה העו"ד להגנתו לדוגמאות בהן הותרה נקיטה באמצעים שקריים במטרה להגיע לדין הרצוי והנכון. הגמרא מביאה מקרה בו אדם שאל שור וזה הזיק, כשהשואל לא היה מודע לכך שמדובר

4

בשור מועד. כשיגיע השואל לשלם לניזוק הוא יכול לומר לו במטרה להתפשר שהיתה לו אפשרות להבריח את השור ובכך להיפטר מתשלום (שהרי מבחינת השואל מדובר בשור תס אשר הנזק משולם מגופו). לכאורה מדובר באמצעי פסול במטרה להגיע לפשרה. אם כן, כיצד מתירה זאת הגמרא, בניגוד לאמור בסוגיה המקבילה לעיל!?

ניתן למצוא דוגמא נוספת שמתירה לכאורה שימוש בשקר כדי להגיע לתוצאה צודקת בדיון במחלוקת בין חכמים. לרבי יהודה בנוגע לקביעת עגינותה של האשה (חכמים) מספיק עד אחד, כולל האשה. ר"י יהודה- צריך שהאשה תיראה באבל). האשה קיבלה המלצה לבוא בוכיה ובבגדים קרועים לפני ר' יהודה שהיה הדיין כדי שיתיר לה את עגינותה.

בנוסף לסוגיות אלו מתירים פוסקים רבים (כדוגמת "האורים ותומים", הש"ך, התוספות בסוגיית השור המועד), שימוש באמצעים שקריים במקרים מסוימים וכאשר מדובר בתביעת אמת.

עניין נוסף הראוי להתייחסות היא הכחשתו של ראובן. לפי המשפט האזרחי הנהוג היום בישראל ולפי כללי לשכת עורכי הדין, ניתן להכחיש טענות ועובדות בהליך אזרחי, אף אם הן אכן התממשו בפועל. אך לפי ההלכה כמובן שהדבר אסור.

על בסיס כל האמור לעיל יטען העו"ד כי נהג כראוי לכל אורך ההליך. השימוש שעשה באמצעים שקריים נועד על מנת להגיע לתוצאת אמת ונבע מכך שראובן לא נהג כהוגן והכחיש את אשמתו בתאוונה- "עם נבר תיתבר ועם עיקש תתפל", כפי שנהג יעקב כלפי לבן.

תשלום שכר הטרחה-

גובה השכר נקבע מראש וזה דבר ראוי שנועד מלכתחילה למנוע חיכוך ומחלוקת עתידית. עם זאת, עלינו לבדוק האם מדובר בשכר מופרז. ישנם 2 מבחנים לבדיקה זו:

1. הונאה- חשוב לציין שעו"ד מוגדר בהלכה כקבלן ועל כן חלים עליו דיני הונאה. עלינו לבדוק אם אכן 5000 דולר לתביעה כזו היא שכר מופרז באופן יחסי לנהוג בשוק. נשווה בין השכר הנהוג לשכר שנקבע ואם ההפרש ביניהם מתחת לשישית- מדובר בשכר סביר ואין כאן הונאה. בדיוק שישית- העסקה בתוקף ועל שמעון לשלם לעו"ד את הסכום שנקבע פחות שישית. יותר משישית- בידי שמעון לבטל את העסקה לחלוטין. לקביעה זו קיים סייג וכאשר היה מדובר בעבודה טובה יוצאת מגדר הרגיל, ראוי לשלם אף יותר מהמקובל, אך במקרה זה בו התביעה נדחתה ויש אף חשש לרשלנות מקצועית, אין הדבר כן.
2. משטה אני בך- בידי שמעון לטעון שלא היתה לו ברירה אלא לפנות לעו"ד הזה והוא הסכים לשכר הגבוהה משום שלא היתה לו אפשרות אחרת, ובתוך ליבו לא היה מוכן לשלם זאת. סוג של אונס. לכן עליו לשלם לו את המחיר הרגיל בשוק. אך נראה שטענה זו לא תתקבל שכן כיום שוק עורכי הדין בארץ מוצף והיה ביכולתו לבחור עו"ד זול יותר בלי הרבה מאמצ. ככל הנראה הסיבה שבגללה פנה לעו"ד זה והיה מוכן לשלם את המחיר הגבוה היא שעו"ד זה ידוע כבעל מקצוע טוב וככזה שמטפל במקרים קשים ובעקבות כך דורש שכר גבוה ולכן לא ניתן לטעון. כאן טענת משטה אני בך.

פסקה
לשם
מ
אלת
מ
ל
ל

ל
ל
ל
ל
ל
ל

ל

ל
ל
ל

שאלה 2

דוגמאות לרשע ערום-

1. אדם שנותן לעני מסויים מספר פרוטות ובכך רכושו יגיע 2000 ז"ז. כך העני לא יחשב כעני לצורך מתנות עניים ואותו אדם יפטר מהחיוב להביא לו מרכוש לקט, שכחה, פאה וכו', אלא יוכל להעבירם לעני אחר שהוא קרובו.

2. מקרה בו אדם הורה בצוואתו להעביר את רכושו לראובן ולאחר מות ראובן לשמעון. לפי אחת הדעות, כל עוד ראובן חי רכוש המוריש שייך לו לכל דבר ורק מה שהותיר אחרי מותו מותרו רכוש שקיבל בירושה- עובר לשמעון. רשע ערום הוא מי שמיעץ לראובן למכור לפני מותו את הנכסים שירש וכך הסכום שיקבל עבור המכירה יעבור בבוא היום ליורשיו ולא לשמעון. דוגמא להיתר התנהגות של רשע ערום-

בר עצרי היה ערב לכתובה של בנו. הבן נקלע לקשיים כלכליים ואביי יעץ לו לגרש את אשתו ולאחר שהיא תקבל את כתובתה מבר עצרי יישא אותה שוב ויוכלו להשתמש בסכום הכתובה למחייתם. כיוון שאותו בן היה תלמיד חכם ומשום שעל אביו היה לתמוך בו כלכלית קודם לכן, מבלי שהבן יצטרך לנקוט בתחבולה זו, שעצה זו מקבלת יחס שונה מהדוגמאות הקודמות וכמובן שאביי לא נחשב כרשע ערום.

16
16

1. משום פיקוח נפש-

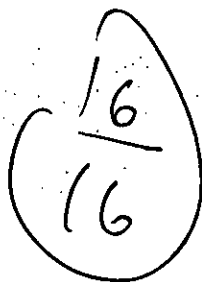
- א. אברהם שיקר ואמר על שרה שהיא אחותו ולא אשתו כיוון שחשש שהמצרים יהרגו אותו כדי לקחת אותה. בדומה לאביו, גם יצחק נהג כן מאותה סיבה כשירד למצרים ואמר להם שרבקה היא אחותו.
- ב. אסור להתייחד עם גוי מחשש שיהרוג אותו. ככן, מותר לשקר ולומר לגוי שאני הולך בדרך אחרת כדי להימנע מללכת איתו. ניתן לראות זאת כאשר יעקב שיקר לעשיו בנוגע למסלול הליכתו.

2. לשם שלום-

- א. ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו - לדעת בית הלל צריך לשיר לפני הכלה "כלה נאה וחסודה" גם במקרים בהם הכלה אינה נאה (לעומת בית שמאי - "כלה כמות שהיא"). הם מסבירים את עמדתם בכך שלאחר שאדם קונה מוצר ראוי לשבח את אותו מוצר ולא לגנות שכן הוא כבר קנה אותו. מנוסף הם מסבירים שאותה כלה אכן נאה בעיני הבעל ולכן לא מדובר בשקר מוחלט.
- ב. "ואני זקנתי" - כששרה מקבלת את הבשורה על כך שבעוד שנה תלד בן היא צוחקת ותמחה על כך, שהרי אברהם כבר מבוגר מאוד - "ואדוני זקן". עם זאת, כשהי פונה לאברהם הוא לא מסגיר את שרה וכדי לא לפגוע בשלום בית משנה ואומר ששרה אמרה על עצמה "ואני זקנתי" ולא על אברהם.

3. לשם מטרה נעלה-

- כאשר רבקה גילתה שיצחק מעוניין להעניק את ברכתו לעשיו היא קראה ליעקב והדריכה אותו כיצד להטעות את יצחק ולקבל את ברכתו. יעקב מתלבש כאחיו ומציג את עצמו כעשיו ליצחק קצר-הרואי. רבקה ויעקב נקטו באעד זה כיוון שהבינו שברכת יצחק משמעותית מאוד לעתיד האומה וידעו כי ברכת האבות צריכה לחול על יעקב שהיה איש תם יושב אוהלים, לעומת עשיו שהצליח להטעות את אביו.

שאלה 5

אדם אלים - כאשר אחד הצדדים ידוע כאדם אלים ובעקבות כך יש חשש שעדים ירתעו מלבוא להעיד נגדו, בידי הדיין להעביר את נטל הראיה לצד האלים. ישנה מחלוקת האם כדי להעביר את הנטל די בידיעה שמדובר באדם אלים וגם אם אין עדים ספציפיים שטוענים שהם מפחדים להעיד ניתן להסתפק בכך, לעומת דעה אחרת הסוברת שכדי להעביר את נטל הראיה נדרש שהעדים יאמרו בפני השופט שהם מפחדים.

כפועל בטל - עלתה שאלה במקרה בו נשכר טוען רבני לטפל בתיק גירושין ונקבע לו שכר גלובאלי, אך טרם תם ההליך חזרו הצדדים זה לזה: האם עליהם לשלם לו את השכר המלא כפי שנקבע מראש, או בגלל שכעת הוא לא מתעסק יותר בתיק ועבודתו נחסכה אין לשלם לו את השכר המלא אלא רק על מה שהספיק לעשות. מצד אחד, הוא יכל לקחת עבודה חלופית ובכך שהוא לקח על עצמו את הטיפול בתיק, הוא הפסיד כסף מעסקאות אחרות. מצד שני, הוא כלל לא עובד על התיק כרגע ובזמן שהוא היה אמור לטפל בעניין הוא בעצם נח.

ביה"ד פסק כי ראוי לשלם לטוען הרבני על עבודתו שלא בוצעה כפועל בטל. כלומר, כמה אדם מוכן לקבל כדי לנוח יום אחד ולקבל חלק מהשכר.

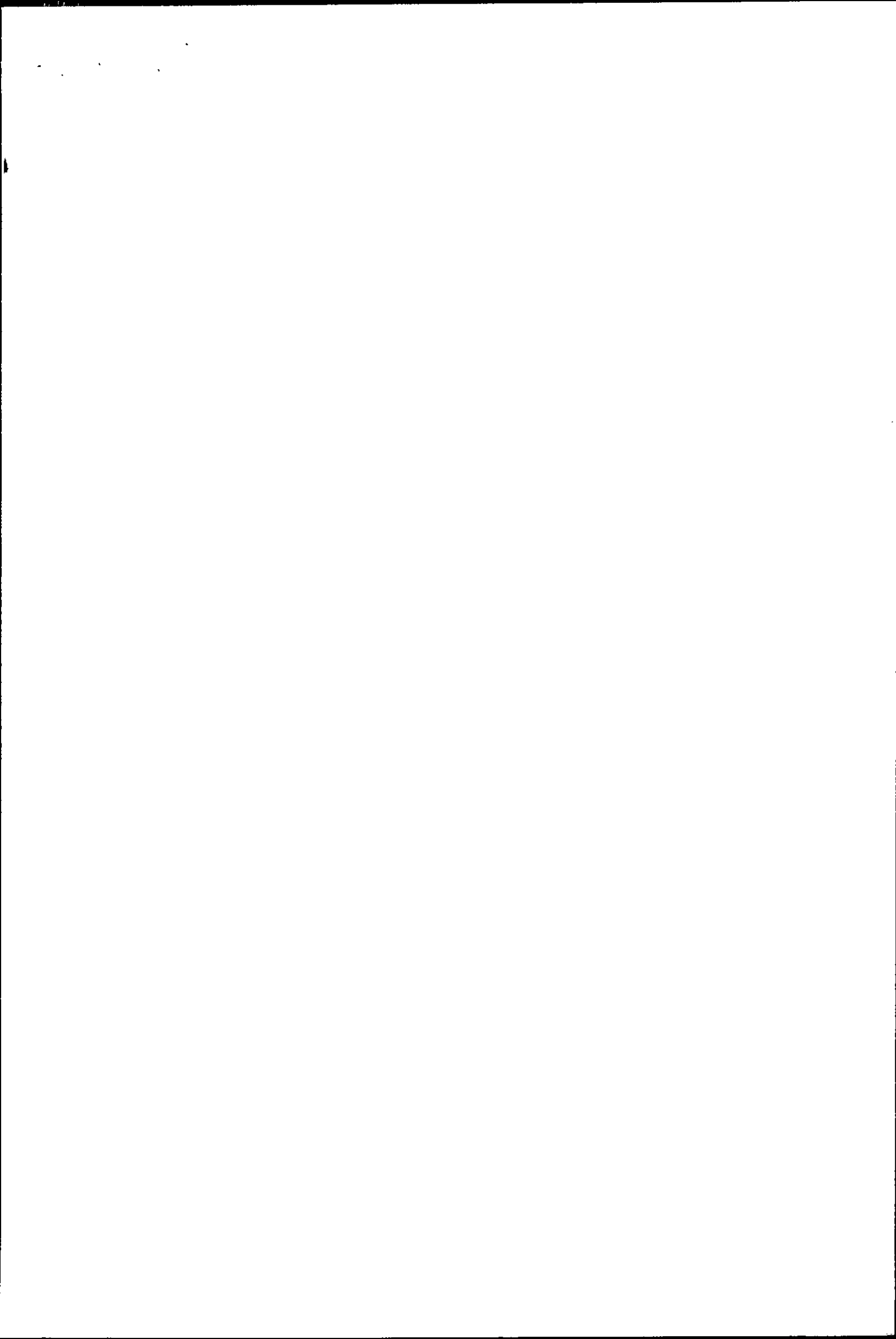
משטה אני בך - טענת פטור המתייחסת לאי גמירות דעת של אחד הצדדים בעקבות מצב של אונס. כאשר יש ניצול מצוקה של אדם כדי לקבל ממנו שכר מופרז, אותו אדם יוכל לומר לאחר מכן "משטה אני בך" ולטעון כי הסכים לסכום המופרז רק כי לא היתה לו ברירה וכי עליו לשם את המחר הרגיל. דוגמאות:

1. אדם שברח מבית הסוהר ומבקש מבעל המעבורת להעביר אותו לקצה השני של הנהר, אך בעל המעבורת מסכים תמורת שכר מופרז.
2. אבא שמתרשל בלימוד בנו תורה, סביו יכול לומר לאבא שישלם לו בעבור שילמד את הנכד. לאחר שהאבא לימד יכול הסב לטעון "משטה אני בך".

שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן - במשפט העברי הנטיה היא לשמוע את בעלי הדין באופן ישר ללא מתווכים. לכן גם על הדיינים להיות בקיאים בשבעים לשון. הסיבה לכך היא שהדיין יכול ללמוד הרבה משמיעת הצדדים באופן ישיר ולבחון את תנועות הגוף, אינטונציה וכו'. בנוסף, יכול להיות שהמתורגמן לא ידייק בדבריו ואף ישקר. עם זאת, כאשר יש צורך הכרחי וכששני הצדדים מסכימים לכך, ניתן למנות מתורגמן.

האדם
השני
הוא
המתורגמן
אם
הוא
יודע
לשון
הדין
אין
צורך
במתורגמן

הערות המרצה

הערות המרצה

הערות המרצה

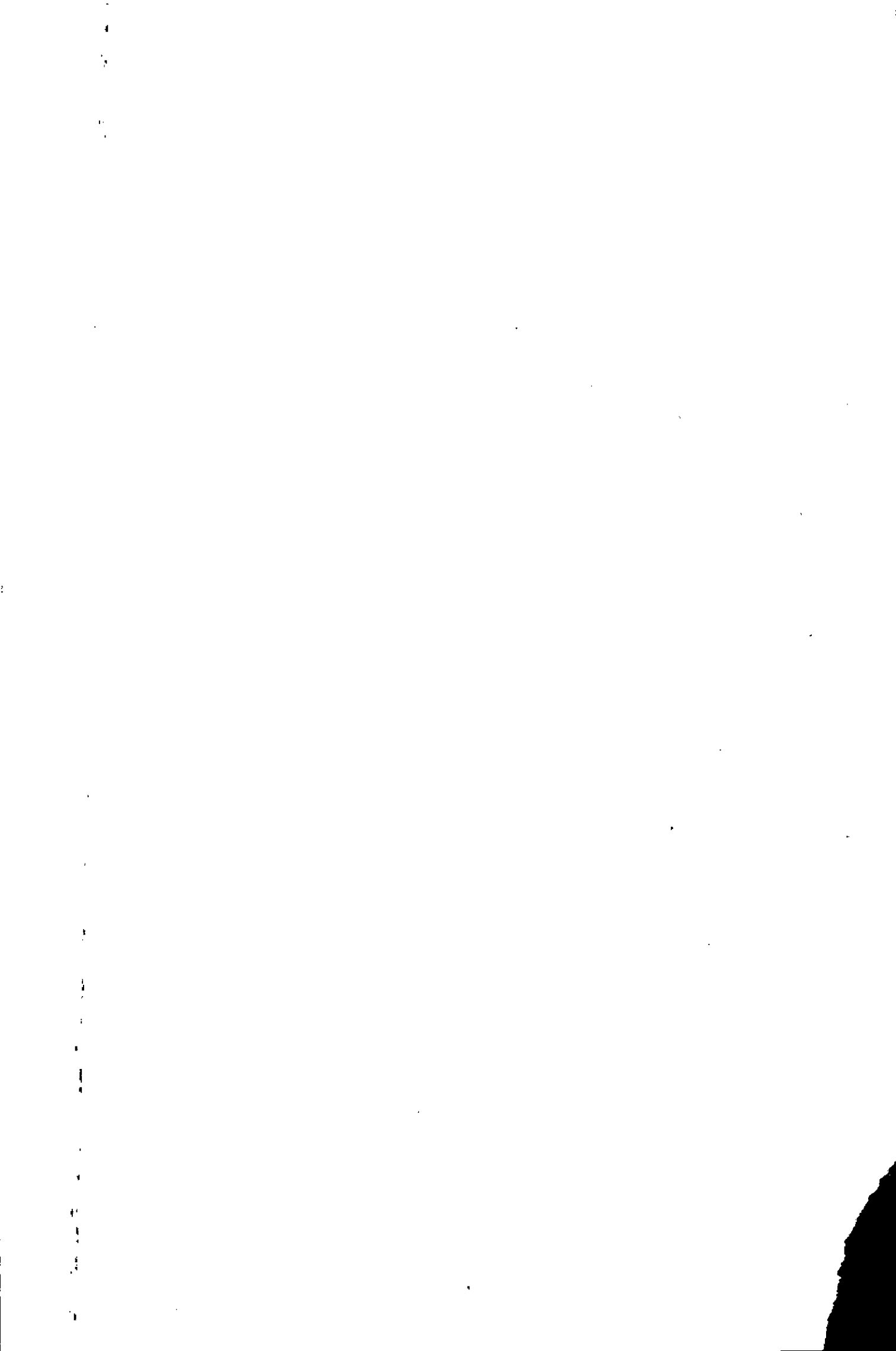
הערות המרצה

הערות המרצה

הערות המרצה

הערות המרצה

הערות המרצה

פרינט בע"מ

03-5604070 .ל0